

Ontwerp-projectplan Waterwet maatregelen klimaatrobuust watersysteem Heesch

Opdrachtgever

Jeroen Janssen

Status

Definitief

Auteur

Lieke de Bruijkere

Gecontroleerd door

Simon Schimmel

Peter Daverveld

Sanne Relou

Lieke de Bruijkere

Vrijgegeven door:

Simon Schimmel

's-Hertogenbosch, februari 2023

Waterschap Aa en Maas
Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch
tel 073 615 66 66
fax 073 615 66 00

info@aaenmaas.nl

www.aaenmaas.nl

© waterschap Aa en Maas. Alle rechten voorbehouden

Inhoudsopgave

1	Ontwerp-projectplan Waterwet	3
	Voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk artikel 5.4 Waterwet met toelichting	
1.1	Deel I Aanleg of wijziging van Heesch	4
1.2	Deel II Verantwoording	10
1.3	Deel III Rechtsbescherming	12
1.4	Deel IV Bijlagen	13

Ontwerp-projectplan Waterwet Maatregelen klimaatrobuust watersysteem Heesch

Toelichting op model projectplan

Leeswijzer

Het projectplan Maatregelen klimaatrobuust watersysteem Heesch bestaat uit vier delen. In deel I wordt beschreven wat het waterschap gaat doen en hoe het werk wordt uitgevoerd. Deel II geeft een toelichting op waarom dit werk wordt uitgevoerd. Dit deel is, met andere woorden, de onderbouwing van het plan. Deel III geeft informatie over de rechtsbescherming en de procedures, en deel IV bevat rapporten en onderzoeken die voor het plan van belang zijn.

1. Aanleiding en doel

Aanleiding

In dit ontwerp-projectplan waterwet worden maatregelen beschreven die het mogelijk maken om meer water te conserveren. De totstandkoming van dit projectplan waterwet is een nadere invulling van een van de deelprojecten uit een eerder opgestelde visie voor de Maashorst. De maatregelen in dit projectplan bevinden zich ten oosten van Heesch.

Met deze maatregelen wordt conform de watervisie Maashorst (vastgesteld door waterschap Aa en Maas in 2008) en het geohydrologisch onderzoek Maashorst uit 2022 (www.aenmaas.nl/maashorst) invulling gegeven aan de projectdoelstelling om te werken aan het (op een integrale wijze) herstellen van het grond- en oppervlaktewatersysteem op en in de wijde omgeving van de Maashorst.

Knelpunten in de huidige situatie

Een onderdeel van de watervisie Maashorst en het Waterbeheerplan 2022-2027 is een meer natuurlijke inrichting van diverse legger waterlopen in of langs het Maashorst gebied.

‘In vervolg op GGOR (gewenst grond- en oppervlaktewater regime) optimaliseren we het watersysteem en het peilbeheer. We zetten in op extra waterconservering en aanvulling van het grondwater. Bijvoorbeeld via maatregelen in de kleinere waterlopen en haarvaten, de aanpak van laagtes op de Peelhorst, de inzet op wijstherstel, het aanleggen en herstellen van infiltratiegebieden op de hoge zandgronden, het stimuleren van bodemverbetering (o.a. via participatie in BodemUp en via het traject van Bedrijfs Bodem en Waterplannen), en het afkoppelen en infiltreren van regenwater in bebouwd gebied. Dit doen wij samen met onder andere gemeenten en inwoners.’ en ‘We verkennen de mogelijkheden voor extra aanvoer en implementeren deze waar mogelijk, bijvoorbeeld bij Sambeek of richting de Maashorst.’
(Waterbeheerplan 2022 – 2027)

Naast de niet optimale inrichting van leggerwaterlopen kent de Maashorst een enorme droogte problematiek. De oorzaken hiervan zijn divers. Eén van de oorzaken is dat het hemelwater onvoldoende wordt vastgehouden en geologische breuken zijn doorsneden waardoor water sneller het gebied verlaat. Het projectgebied van de Maashorst is op kaart weergegeven.

Doel

Het doel van dit projectplan is het treffen van maatregelen die bijdragen aan het conserveren van water. Door deze maatregelen wordt het grondwater in het projectgebied aangevuld, zodat de Maashorst beter kan functioneren als bron/inzigggebied voor omliggend gebied. Ook kan door verhoging van de grondwaterstand de verdroging van het natuurgebied in de Maashorst worden tegengegaan.

Voor het realiseren van bovenstaande doelen moeten enkele watergangen in de Maashorst aangepast gaan worden. Volgens de Waterwet betreft dit het “aanleggen of wijziging van een waterstaatswerk”. Bij het aanleggen of wijzigen van een waterstaatswerk moet een projectplan Waterwet opgesteld worden waarin de

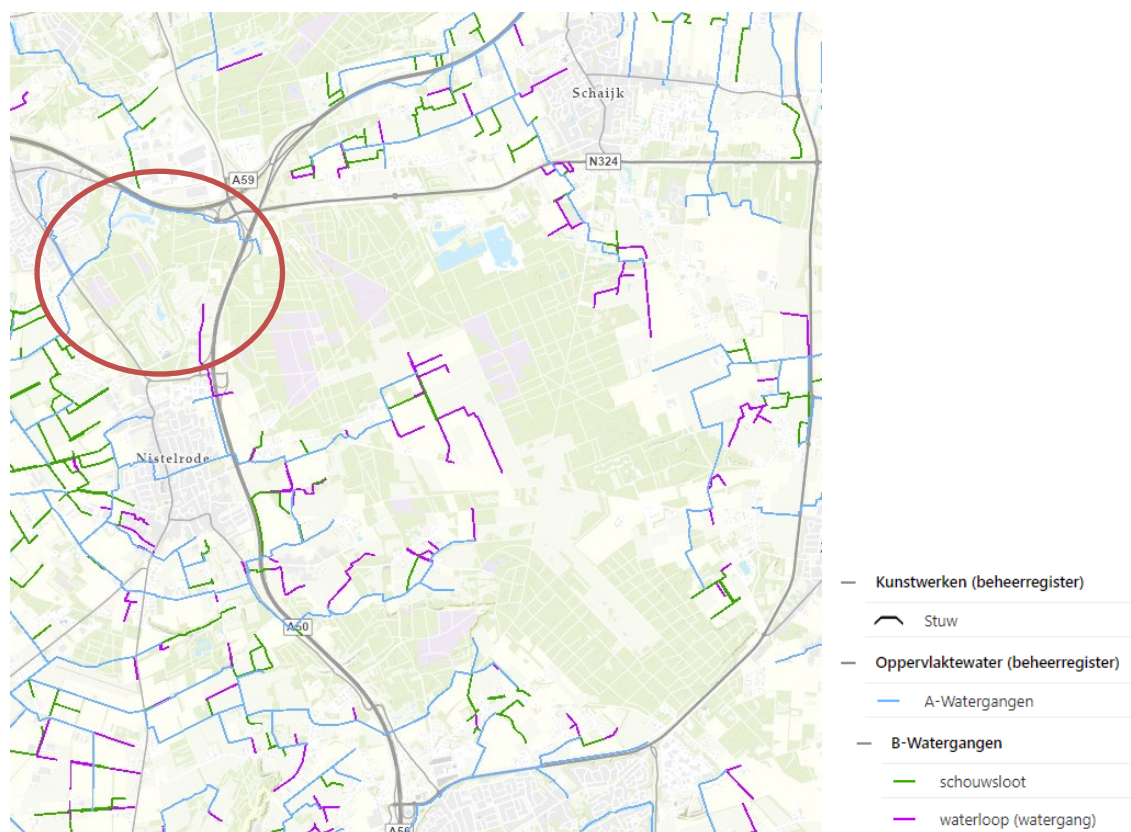
Figuur 1. Projectgebied Maashorst

maatregelen beschreven worden. De voorgenumen maatregelen worden in dit projectplan Waterwet toegelicht.

Na aanleg of wijzigingen worden deze wijzigingen opgenomen in de legger van het waterschap.

2. Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied van de maatregelen ligt ten zuiden van de A59 tussen Heesch en Schaijk. Het deelproject Heesch hoort bij de gemeente Bernheze. Hieronder op kaart weergegeven:

Figuur 2: Plangebied (rood omcirkeld)

In dit plangebied worden de volgende maatregelen uitgevoerd;

- Verondiepen waterloop (1)
- Verhogen en verwijderen duikers in de watergang

Hieronder op kaart de locatie van de maatregelen weergegeven. Deze worden verder gespecificeerd in hoofdstuk 3:

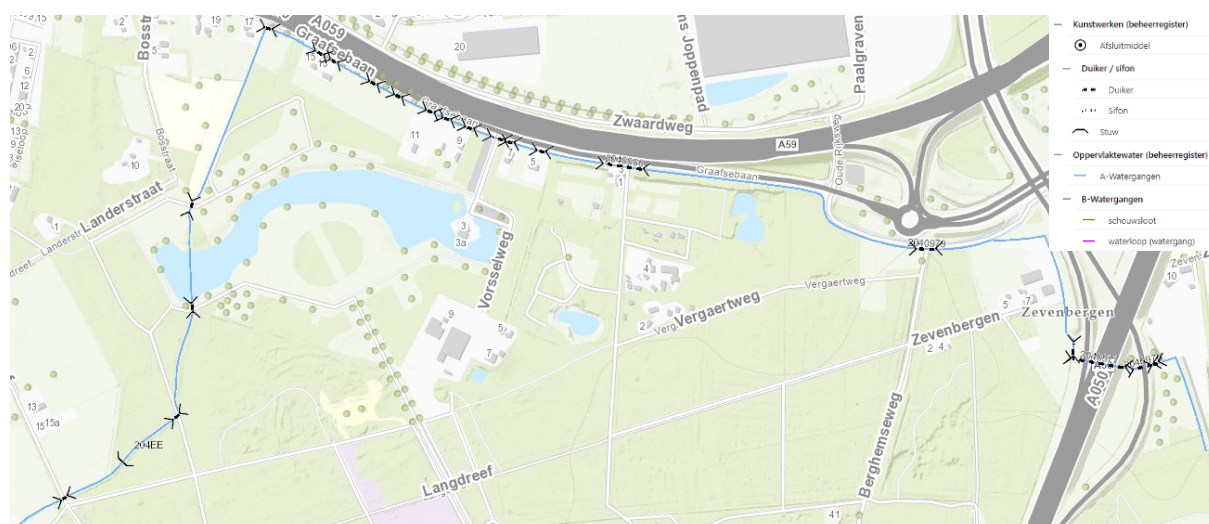
Figuur 3: Maatregelenpakket korte termijn

3. Beschrijving van de waterstaatswerken (=gewenste situatie)

Er worden diverse maatregelen genomen om invulling te geven aan de doelstellingen uit paragraaf 1. In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de diverse maatregelen met daarbij een beschrijving.

Het maatregelenpakket omvat aanpassingen in het ont- en afwateringssysteem. Er wordt één watergang verondiept. Door het verondiepen van deze watergangen wordt het water langer in het gebied vastgehouden en stijgt het grondwaterpeil. Door de ingrepen in de watergangen moeten een aantal duikers verhoogd worden. Hieronder staan de maatregelen verder uitgewerkt. De geohydrologische onderbouwing is gebaseerd op het geohydrologisch rapport Maashorst 2022 www.aanenmaas.nl/maashorst.

Nr.	Maatregelen	Kenmerken
1	Verondiepen A-watergang 204029	- Het in figuur 3 aangeduide traject met nummer 1, wordt verondiept tot 20cm onder het omliggende maaiveld met aangevoerde schone grond. Lengte van de te verondiepen waterloop is 3,2km
2	Aanpassing stuwconstructie stuw 204EE	- Indien mogelijk wordt stuw 204EE, nabij de Kortdreef, verhoogd zodat de drempel van de stuw op eenzelfde hoogte komt te liggen als de verondiepte waterloop. Is dat technisch niet mogelijk dan zal beneden en bovenstrooms van stuw 204EE in de verondiepte watergang een rijplaatstuw geplaatst worden om grondverplaatsing richting de stuw toe te voorkomen. De stuwconstructie moet dus aangepast worden aan de hoogte van de verondieping.
3	Aanpassing duikers	- Daar waar een duiker in de waterloop ligt en deze als gevolg van de verondieping niet meer goed kan doorstromen, wordt deze in overleg met de grondeigenaar ondieper gelegd of verwijderd. Het betreft in deze waterloop 19 duikers; 2040975, 2040978 2040979, 2040001 t/m 2040009, 2040418 t/m 2040424. Zie figuur 4 voor de locatie van de duikers.

Figuur 4: Kunstwerken in de waterlopen van het deelprojectgebied

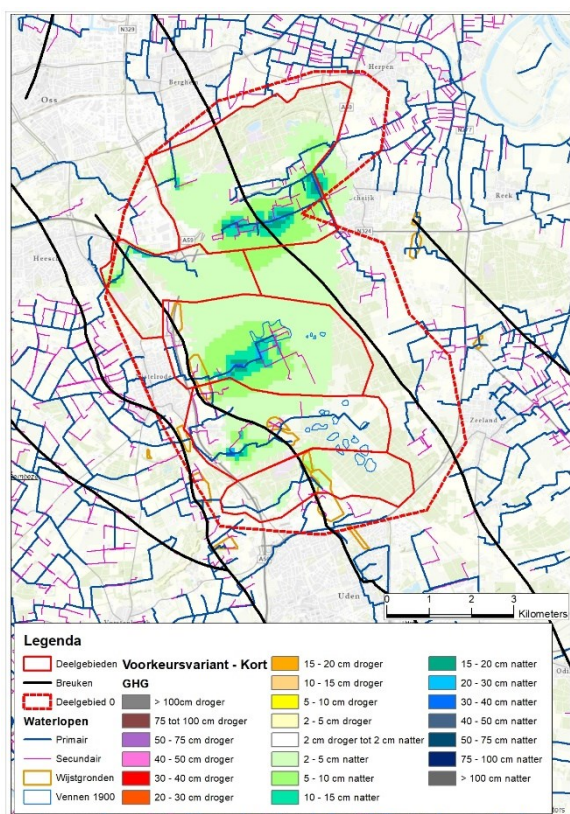
4. Beschikbaarheid gronden

De watergangen zijn deels in eigendom van waterschap Aa en Maas, gemeente en diverse particulieren. Er hoeven geen gronden verworven te worden voor deze maatregelen. Provincie Noord-Brabant, gemeente Oss, gemeente Bernheze, gemeente Maashorst en Staatsbosbeheer zijn akkoord met bovengenoemde maatregelen. In 2022 zijn een aantal streekbijeenkomsten georganiseerd waarvoor alle grondeigenaren van de waterlopen en aanliggende grondeigenaren zijn uitgenodigd. Tijdens de bijeenkomst hebben zijn de grondeigenaren in de gelegenheid gesteld om mee te denken over de maatregelen. De maatregelen zoals in dit ontwerp projectplan zijn opgenomen, zijn dus geverifieerd bij de grondeigenaren.

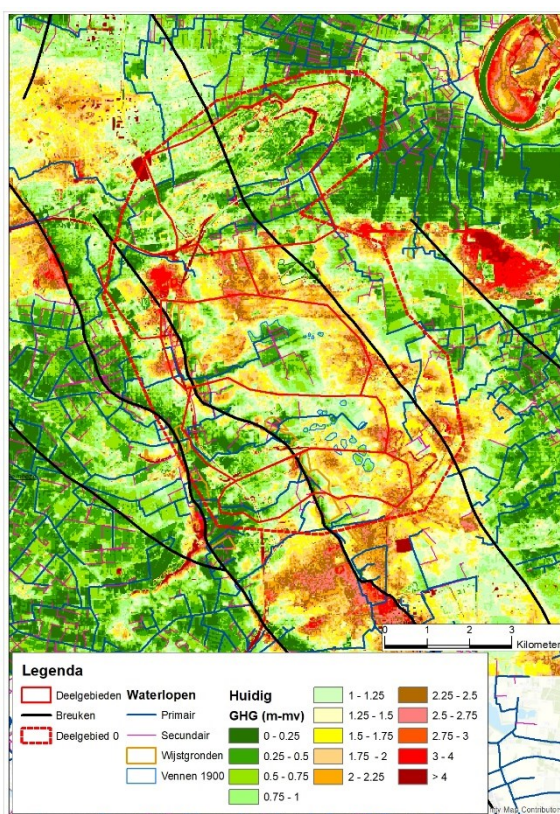
Er wordt aan het begin van de ter inzagelegging een inloopbijeenkomst georganiseerd voor alle grondeigenaren van de gronden waar een maatregel wordt uitgevoerd. Bij de ter inzagelegging van het projectplan wordt ter kennisgeving een brief gestuurd naar deze grondeigenaren om ze hiervan op de hoogte te stellen.

5. Effecten van het plan

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke effecten te verwachten zijn na realisatie van de maatregelen.

Figuur 5: Effecten maatregelenpakket korte termijn

Figuur 6: Huidige grondwaterstanden

De effecten van deze maatregelen richten zich op het conserveren van water. Hierdoor kan er in tijden van droogte meer water vastgehouden worden. Zie bijlage: hydrologisch rapport. De effecten van de maatregelen die in dit projectplan beschreven staan zijn op basis van het geohydrologisch rapport samengesteld. Een uitsnede van dit rapport is specifiek voor deelgebied Heesch als bijlage toegevoegd. Het volledige rapport is na te lezen op de website van waterschap Aa en Maas. (www.aaenmaas.nl/maashorst).

In het rapport wordt ook ingegaan op het ontstaan van de droogte problematiek. Hieronder een korte toelichting wat de maatregelen voor dit deelgebied hydrologisch betekent.

Hydrologie

- In de huidige situatie draineert de waterloop meer dan gewenst. In de nieuwe situatie krijgt de waterloop een kleiner profiel. De bodem van de watergang wordt verhoogd. Hierdoor heeft de watergang een minder drainerende werking. Het verhogen van de bodem draagt bij aan het langer vasthouden van water in het gebied.
- Bergingscapaciteit in de waterloop wordt lager waardoor in piek situaties de waterloop sneller gevuld is. In een gemiddelde wintersituatie wordt geen langdurig negatief effect verwacht ten opzichte van de huidige situatie.
- In de directe omgeving van de waterloop wordt een grondwaterstandsverhoging van 2 tot 10 centimeter verwacht. Op enkele locaties 10 tot 15 centimeter grondwaterstandsverhoging zie figuur 5. De huidige grondwaterstand rondom de waterloop ligt gemiddeld meer dan 50cm onder maaiveld in een wintersituatie (GHG) zie figuur 6.
- Gezien de huidige grondwaterstanden ten opzichte van maaiveld, worden er geen nadelig effect op gebouwen in de omgeving verwacht.

6. Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd

Na vaststelling van het projectplan Waterwet zullen de werkzaamheden in gang worden gezet en wordt de uitvoering aanbesteed. De uitvoeringswerkzaamheden staan gepland voor kwartaal 2 van 2023. Bij de uitvoering wordt rekening gehouden met de directe omgeving door in overleg te blijven met aangrenzende grondeigenaren en de omgeving. Daarnaast wordt de omgeving op de hoogte gehouden via de nieuwsbrief

7. Beschrijving van de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van nadelige gevolgen.

7.1 Beperken nadelige gevolgen van het plan

De effecten van het verondiepen en dempen van de waterlopen wordt gemonitord en bij nadelige effecten worden aanvullende mitigerende maatregelen uitgevoerd.

7.2 Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering

Er wordt gewerkt volgens de wet Natuurbescherming.

Er is een Aeries berekening uitgevoerd. Dit geeft geen aanleiding tot wijzigingen in de maatregelen en uitvoering ervan.

7.3 Financieel nadeel

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien die aan de uitvoering van het project in de weg staat. Indien een belanghebbende ten gevolge van dit besluit toch schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en ten aanzien waarvan de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd, kan op grond van artikel 7.14 van de Waterwet een verzoek om schadevergoeding worden ingediend. Voor de wijze van indiening van een dergelijk verzoek en voor de procedure wordt verwezen naar de verordening schadevergoeding van het waterschap Aa en Maas

8. Legger, beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud valt onder de verantwoordelijkheid van waterschap Aa en Maas. Hierbij wordt gewerkt conform het Waterbeheerplan 2022-2027. Dit beheerplan beschrijft op hoofdlijnen het onderhoud aan de A-watergangen, inclusief het onderhoud aan de bijbehorende kunstwerken en aangrenzende natuurlijk ingerichte gebieden.

De legger beschrijft de eisen naar ligging, vorm, afmeting en constructie waaraan waterstaatswerken op grond van waterstaatkundige eisen moeten voldoen en heeft als zodanig geen rechtsgevolg. De legger volgt de waterstaatkundige besluitvorming, zoals de vaststelling van het onderhavige projectplan. Tegen deze vaststelling staat rechtsbescherming open (zie Deel III van dit plan). Als gevolg van de in dit projectplan

opgenomen maatregelen is aanpassing van de legger nodig. Na afloop van de werkzaamheden worden de aangelegde voorzieningen opgenomen dan wel aangepast in de legger van het waterschap.

9. Samenwerking

Voor de Maashorst zijn in 2022 diverse streekbijeenkomsten georganiseerd en is een procesgroep samengesteld vanuit verschillende partijen; gemeente Oss, gemeente Bernheze, gemeente Maashorst, Staatsbosbeheer, ZLTO en de IVN.

Gelijktijdig met de formele procedure wordt een informatiebijeenkomst voor particuliere aanliggende grondeigenaren georganiseerd. Op deze bijeenkomst zullen de maatregelen gepresenteerd worden. Vervolgens wordt er een informatiebijeenkomst voor de Provincie Noord Brabant, gemeente Oss, gemeente Bernheze, gemeente Maashorst, ZLTO en de IVN georganiseerd.

Wanneer het projectplan waterwet ter inzage ligt wordt aan alle grondeigenaren (particulieren, gemeenten en Staatsbosbeheer) een brief gestuurd.

1.2 DEEL II VERANTWOORDING

1. Verantwoording op basis van wet- en regelgeving

Als een waterschap een waterstaatswerk wil aanleggen of wijzigen, dient op grond artikel 5.4 Waterwet een projectplan te worden vastgesteld, met daarin een beschrijving van het werk en de wijze waarop dat zal worden uitgevoerd en een beschrijving van de voorzieningen om nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk ongedaan te maken of te beperken (zie deel I). Het werk dient bij te dragen aan de doelstellingen van de Waterwet waaronder

- voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen (artikel 2.1).

Onderhavig projectplan voldoet aan de hierboven genoemde vereisten.

2. Verantwoording op basis van beleid

Waterwet

De Waterwet eist dat de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk (een waterstaatswerk is ook een oppervlaktewater) gebeurt volgens een door het waterschap vast te stellen projectplan. Een projectplan is een waterstaatkundig besluit waartegen rechtsbescherming openstaat.

Het waterschap voert dit werk uit om te voldoen aan de doelen van de Waterwet. De doelen van de Waterwet worden voor het beheergebied van waterschap Aa en Maas nader uitgewerkt door middel van de thema's in het Waterbeheerplan:

1. Voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste (waterkwaliteit: veilig en bewoonbaar beheergebied en voldoende water) in samenhang met:
2. Bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen (waterkwaliteit: schoon water, natuurlijk water) en
3. Vervulling van maatschappelijke functies (zoals schoon water, natuurlijk en recreatief water) van watersystemen.

Relevantie voor het projectplan:

De geplande maatregelen dragen bij aan thema 1 van het waterbeheerplan 2022-2027. De maatregelen worden genomen om de het water langer vast te houden in het gebied en om grondwater aan te vullen. Het plan leidt niet tot een verbetering van de waterhuishouding in het projectgebied.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming is er om planten- en diersoorten die in Nederland in het wild voorkomen te beschermen. Ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen, vallen onder de bescherming van deze wet. De wet kent een aantal verboden, bijvoorbeeld het verwijderen van bepaalde planten en het verstoren of doden van sommige dieren. In bepaalde situaties en onder bepaalde omstandigheden mag dit wel, maar daarvoor is dan een ontheffing (mogelijk als onderdeel van een omgevingsvergunning) of vrijstelling nodig.

Relevantie voor het projectplan:

De uitvoering van de geplande maatregelen heeft geen invloed op het verwijderen, verstoren of doden van dier- en plantsoorten.

Keur 2015 waterschap Aa en Maas

Op grond van de Keur van het waterschap Aa en Maas is het verboden om handelingen te verrichten in oppervlaktewaterlichamen, de bijbehorende beschermingszones en kunstwerken (artikel 3.1, lid 1). Hiervoor dient een vergunning aangevraagd te worden, of -in geval het waterschap zelf initiatiefnemers is -een projectplan Waterwet opgesteld te worden.

Relevantie voor het projectplan:

Het voorliggende projectplan voldoet aan de Keur.

Legger (waterschap Aa en Maas)

In de Keur wordt verwezen naar de legger. Waterschap Aa en Maas heeft een legger opgesteld voor alle rivieren, sloten, beken en dijken. Tevens is opgenomen wie verantwoordelijk is voor beheer en onderhoud.

Relevantie voor het projectplan:

Voorgenomen ontwikkelingen betreffen A watergangen, waardoor een vergunningsplicht geldt. Voorliggend ontwerp projectplan maakt de werkzaamheden voor de beoogde maatregelen mogelijk.

Waterbeheerplan waterschap Aa en Maas 2022-2027

Het beleid van waterschap Aa en Maas is voor de periode 2022 -2027 vastgelegd in het 'Waterbeheerplan waterschap Aa en Maas 2022 -2027; "Het ontwikkelen, beheren en in stand houden van gezonde, robuuste en veerkrachtige watersystemen, die ruimte bieden aan een duurzaam gebruik voor mens, dier en plant in het gebied, waarbij de veiligheid is gewaarborgd en met oog voor economische aspecten. "De beleidsvisie die in het waterbeheerplan wordt omschreven, benadrukt onder andere dat er continu gewerkt moet worden aan een robuust en veerkrachtig watersysteem. Samen met de omgeving streeft het waterschap ernaar om balans te vinden tussen goed waterbeheer en economische belangen.

Relevantie voor het plan:

De maatregelen in dit projectplan betreffen de uitwerking van de doelen zoals gesteld in het geldende waterbeheerplan.

Watervisie Maashorst 2008 (waterschap Aa en Maas)

In het reconstructieplan Peel en Maas is de Maashorst opgenomen als één van de vier gebieden waar op korte termijn anti-verdrogingsmaatregelen moeten worden getroffen. Ook in de Visie en uitvoeringsprogramma Maashorst-Herperduin is vernatting als opgave benoemd. Niet alleen rust op het gebied de Maashorst de opgave om de in het verleden opgetreden verdroging voor een belangrijk deel ongedaan te maken, er liggen ook kansen om m.b.v. gerichte waterconserveringsmaatregelen het unieke verschijnsel wijst te herstellen of te versterken. Samengevat zijn dit de belangrijkste beleidsdoelen voor het gebied;

- vergroten van de grondwatervoorraad (t.b.v. landbouw en natuur);
- behoud en herstel wijstkenmerken;
- realiseren natuurdoeltypen;
- realiseren streefbeeld functie waternatuur (Venloop, vennen Udenoord);
- realiseren beekherstel (Venloop, Groote Wetering);
- realiseren levendige schil om een robuuste natuurkern.

Relevantie voor het plan:

De maatregelen in dit projectplan betreffen de uitwerking van het doel 'het vergroten van de grondwatervoorraad' zoals gesteld in de watervisie 2008.

Grondwaterconvenant 2021 - 2027

13 Brabantse (water)partijen, waaronder de provincie Noord-Brabant, hebben afgesproken intensiever samen te werken om de grondwatervoorraad in Brabant te verbeteren. Het doel van deze samenwerking is om meer water vast te houden, minder grondwater te gebruiken

en bij droogte of wateroverlast sneller te kunnen reageren om schade en overlast te beperken.

Relevantie voor het plan:

De maatregelen in dit projectplan betreffen de uitwerken van het doel 'meer water vasthouden' zoals gesteld in het grondwaterconvenant.

3. Benodigde vergunningen en meldingen

Er zijn geen aanvullende vergunningen nodig

1.3 DEEL III RECHTSBESCHERMING

Uitgebreide procedure conform afdeling 3.4 Awb

Zienswijze

Als een ontwerp-projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt. Het plan ligt gedurende zes weken ter inzage. Voordat het waterschap een definitieve beslissing neemt, kunnen belanghebbenden en ingezetenen gedurende deze periode hun zienswijze op dit ontwerp-projectplan kenbaar maken. Dat kan schriftelijk of mondeling. Een reactie moet vóór afloop van de termijn bij het waterschap zijn ingediend.

Beroep en hoger beroep

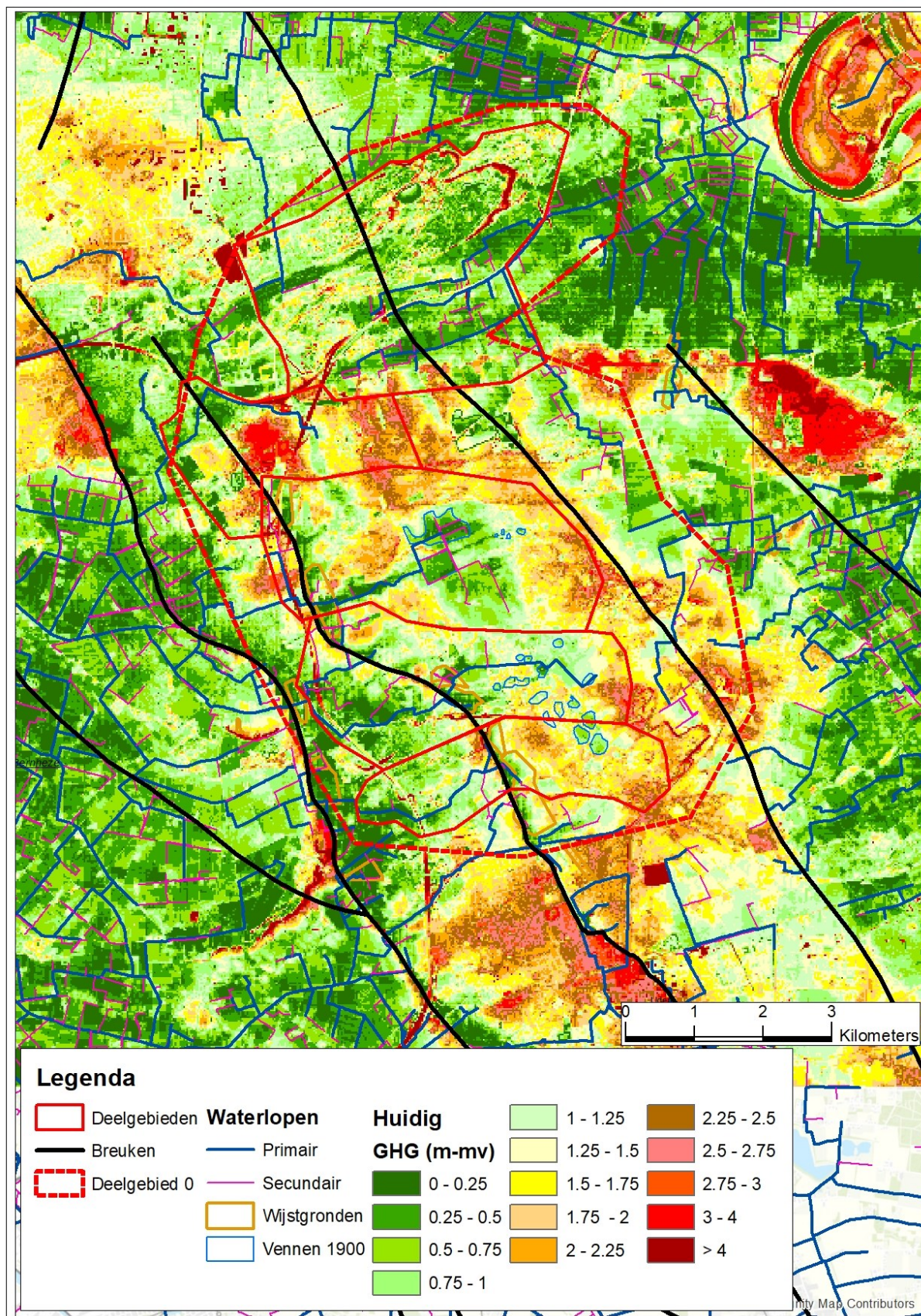
Als het projectplan is vastgesteld, wordt dit bekend gemaakt. Het plan ligt gedurende zes weken ter inzage. Gedurende zes weken vanaf de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank. Voor het indienen van een beroepschrift is griffierecht verschuldigd. Tegen de uitspraak van de rechtbank kan vervolgens hoger beroep worden ingediend bij de Raad van State.

Crisis- en herstelwet

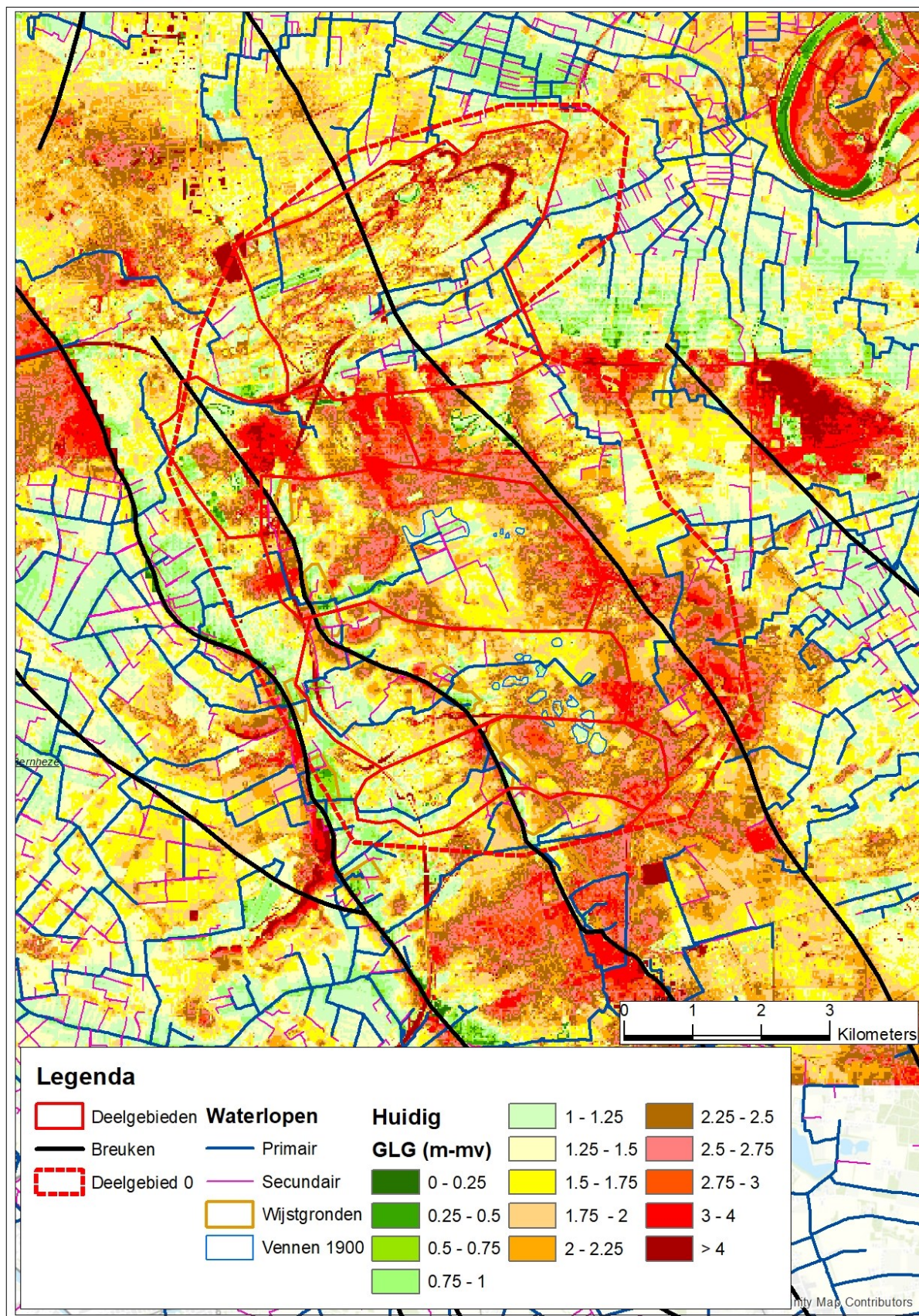
Op de vaststelling van een projectplan is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden zij aanvoeren tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Belanghebbenden wordt verzocht in het beroepschrift te vermelden dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

Verzoek om voorlopige voorziening

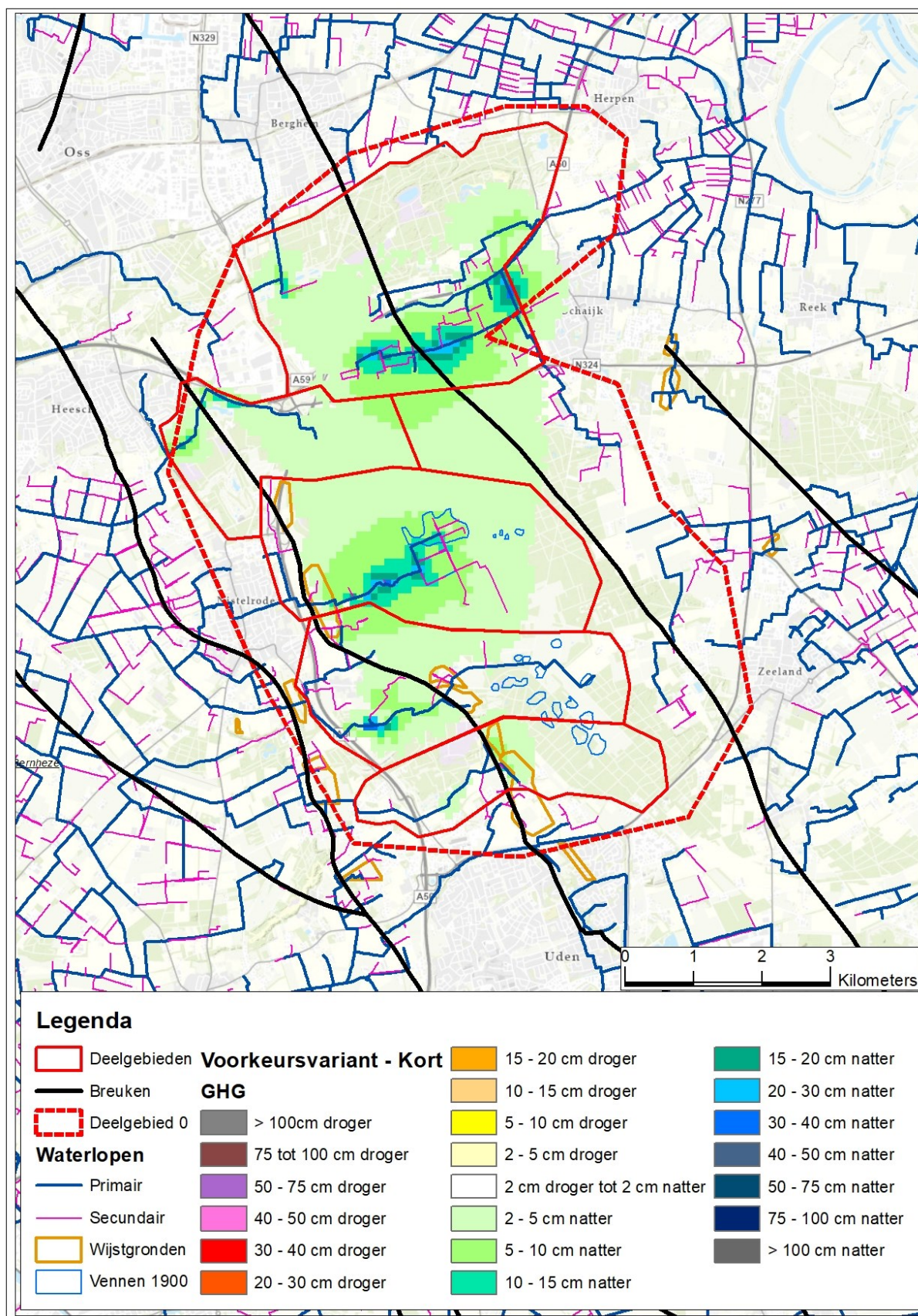
Het projectplan treedt na vaststelling in werking, ook al wordt er een beroepschrift ingediend. Dit betekent dat de maatregelen opgenomen in het projectplan kunnen worden uitgevoerd. Om dit te voorkomen kunnen belanghebbenden gelijktijdig of na het indienen van een beroepschrift een zogenaamd "verzoek voor het treffen van een voorlopige voorziening" worden gevraagd bij de Voorzieningenrechter van de rechtbank. Ook in dat geval is griffierecht verschuldigd.

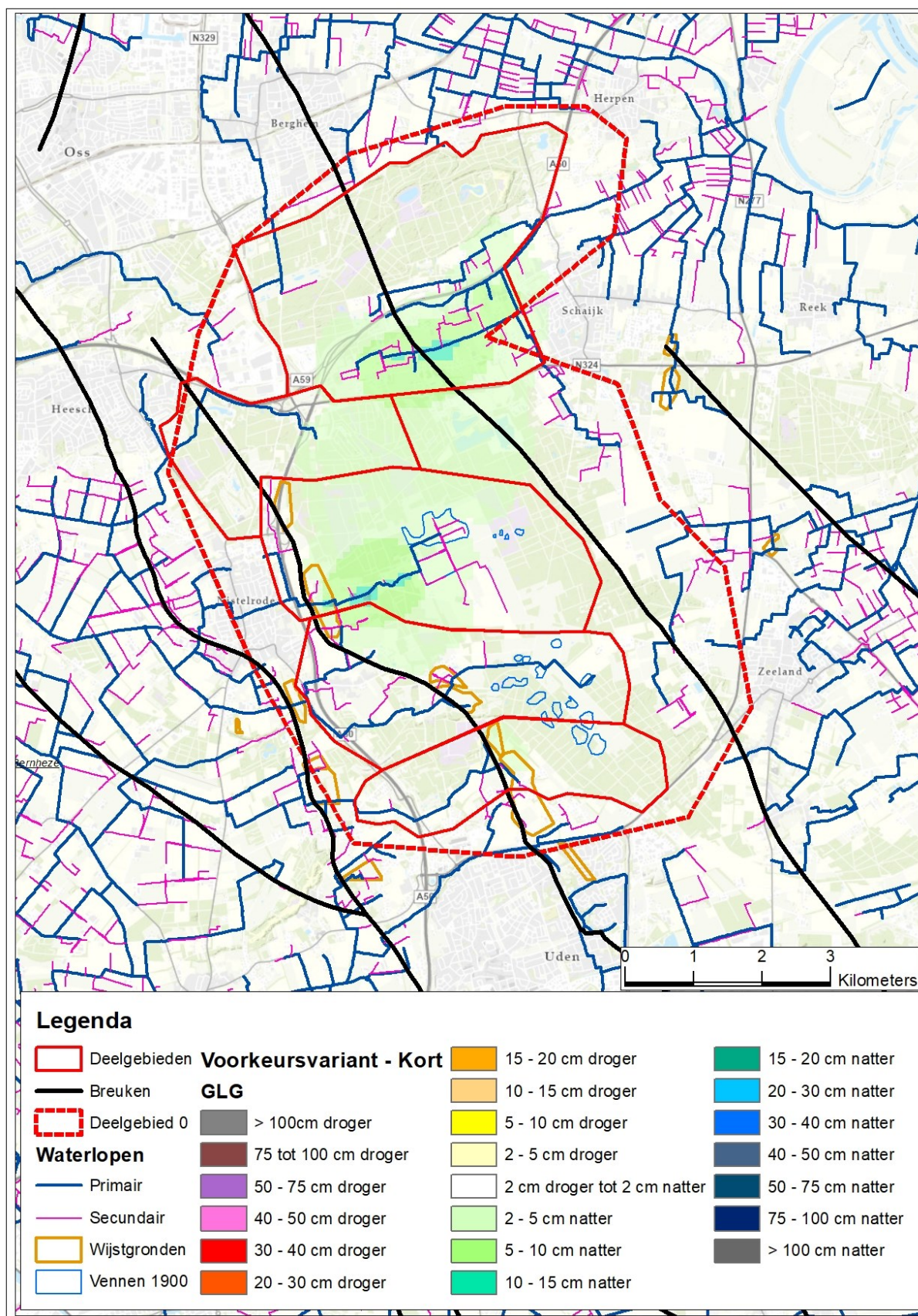
Figuur 7: Huidige grondwaterstanden in een wintersituatie (GHG) (geohydrologische rapport Maashorst – Royal HaskoningDHV)

Figuur 8: Huidige grondwaterstanden in een zomersituatie (GLG) (geohydrologische rapport Maashorst – Royal HaskoningDHV)

Figuur 9: Berekende veranderingen in GHG t.o.v. de referentiesituatie als gevolg van het gecombineerde maatregelenpakket voor de korte termijn (geohydrologische rapport Maashorst – Royal HaskoningDHV)

Figuur 10: Berekende veranderingen in GLG t.o.v. de referentiesituatie als gevolg van het gecombineerde maatregelenpakket voor de korte termijn (geohydrologische rapport Maashorst – Royal HaskoningDHV)